

Kvennabladið kost
ar 1 kr. 50 au. fann-
anlands, erlendis 2
kr. [65 cent vestan-
hafis] 1/2 verðus
borgist fyrfram, en
1/2 fyrir 15. júli.

Kvennabladið.

Uppaðgu skrifleg
bundin við Ára-
mót, ogild nema
komin sé til fí-
get, fyrir 1. okt
og kaupandi hafi
borgad að fullu.

20. ár.

Reykjavík, 14. júli 1914.

M. 6.

Til Kvennréttindafélags Íslands.

Samkvæmt áskorun frá hinu heiðraða kvennréttindafélagi Íslands, mætti eg fyrir þess hönd, sem fulltrúi á hinum 2. norræna kvennafundi, er haldinn var hjer i Kaupmannahöfn 10—11 júní síðastl.

Aðalstarf fundarinis var að ræða um hjónabandslöggjöfina, sem »Den skandinaviske Familieretskommission«, hefir nú með höndum. Sökum þess að Ísland ekki á neinn fulltrúa í þessari »komission«, var íslenska fulltrúanum á hinum norræna kvennafundi að eins aetlað að taka þátt i umræðunum um hjónabandslöggjöfina, eftir að umræðurnar væru orðnar frjálsar. En þegar þar að kom, var orðið svo áliðið tímans, að eigi var unt að veita hverjum ræðumanni meira en tvær mínútur.

Á svo stuttum tíma hefði eg eigi getað gjört grein fyrir nema ofurlitum hluta af því, er eg áleit athugavert, svo eg kaus þá heldur þann kostinn, að taka þar alls eigi til máls.

Um kvöldið þann 10. var almennur pólitiskur fundur í Grundtvigs Hus. Hélt eg þar ræðu og skýrði frá, hve langt við íslensku konurnar værum komnar í því, að öðlast jafnrétti við karlmenn.

Daginn eftir, þann 11., var barnalög- gjöfin tekin fyrir. Hjelt eg þar og ræðu, og skýrði frá ástandinu á Íslandi; báðar þessar ræður verða prentaðar í fundarskýrslunni. Síðari hluta dagsins var rætt um sérbann gegn kvennavinnu í ýmsum greinum, og átti aðallega að skýra frá þeirri reynslu, er hvert einstakt land hefði, á því sviði. En af því enginn hefir hreyft þessari hugmynd heima, og við því alls

enga reynslu höfum á þessu sviði, áleit eg rettast að taka ekki þátt í þeim umræðum. En lýsti því að eins yfir, að eg persónulega væri mótfallin sérbanni fyrir kónur yfirleitt.

Hinn 12. júni var í sambandi við hinn norræna kvennafund, haldinn fundur, þar sem rætt var um, að koma á fót samvinnu meðal norrænna kvenna, til þess að starfa að því, að konur á öllum Norðurlöndum fengju sem fyrst borgaralegt og pólitiskt jafnrétti við karla.

Formaðurinn í »Dansk Kvindesamfund«, frú Astrid Stampe-Feddersen, var hvatamaður þessarar hugmyndar, og var ósk hennar, að þar konur, er þenna fund hefðu sótt, og væru meðmæltar því, að þessi samvinna kæmist á, skyldu þá þegar ganga í felag til að starfa saman á þessu sviði. En við lýstum því allar yfir, að við hefðum enga heimild frá þeim kvenfélögum, er okkur hefðu sent á hinn 2. norræna kvennafund, til þess að takast slikt á hendur. — Var þá afráðið, að fela okkur öllum á henlur, að skýra félögum þeim, er oss hefðu sent á hinn 2. norræna kvennafund, sem fulltrúa sína, frá þessari uppástungu um samvinnu milli norrænna kvenna, og sömuleiðis, ef fleiri kvenfélög en þar hofðu fulltrúa, væru til í löndum okkar, og hefðu borgaraleg og pólitisk réttindi kvenna á stefnuskrá sinni, þá var okkur og falið, að skýra þeim kvenfélögum frá þessari hugmynd, og bjóða þeim að taka þátt í þessari samvinnu, á þann hátt, er þeim þætti bezt henta.

Samvinnan á fyrst um sinn að eins að lúta að kvennréttindamálum og barnalög- gjöf. Var talað um, að beina fyrst allri athygli að hjónabandslöggjöfinni — sem »Familiretskommissionen« nú hefir með

höndum — og að barnalöggjöfinni. Var stungið upp á, sem æskilegu formi fyrir samvinnuna, að hvert þeirra kvenfélaga — er taka vilja þátt í henni, vildu kjósa einn eða fleiri fulltrúa, eftir því sem bezt þætti henda. Skyldu svo allir hinir kosnū fulltrúar mælast á fundi hjer i Kaupmanna-höfn á undan eða eftir hinum fyrirhugaða alþjóða kvennafundi í Berlin, næsta sumar (1915), og semja þá fasta skipulagsskrá fyrir samvinnuna.

»Dansk Kvindesamfunds Hovedkontor«, Studiestræde 49 København, er aðalstöð hins fyrirhugaða fjelagsskapar, þangað til ef öðruvísi verður ákveðið á stofnfundinum 1915, og tekur aðalstöðin á móti öllum fyrirspurnum og svarar þeim, að svo miklu leyti, sem unt er.

Björg Blöndal.

Um fráfærur.

(Niðurl.) Þessar fáu og lélegu kýr eru þó ekki fullnægjandi þar, sem margt er fólk að framfæra, síður en svo sé.

Væri þá ekki reynandi að fára ánum frá og koma því lagi á að sameina sig með hjásetuna að sumrinu, og fá einkum gamla menn er ekki geta orðið unnið erfiðisvinnu til að passa aernar frá tveimur bæjum og bændur borguðu svo báðir þessum eina manni eptir skepnu-sjólda. Þetta myndi vel geta verið svo, einkum þar sem þéttbýlt er. Og svo eru en til góðir og dyggir unglingsdrengir er ekki er teljandi eptir að setja hjá ám alveg eins og áður var. Það mætti alveg eins kenna þeim að mjólkær og kýr meira en gert hefir verið, til að léttu undir með kvenfólkini.

Þá er nú lika kvartað um að stúlkur kunni ekki nú orðið að mjólkær síðan hætt var að fára frá; en þessu er nú ekki ansandi, því til eru enn konur er vel kunna það og geta þá kent þeim er ekki þykjast kunna eða geta; ekkert er svo vandasamt að ekki megi læra. Því svo er

nú almennt hátt kaup kvenna að þær ættu engan veginn að skorast undan því að vinna öll algeng verk er heimilið þarfnast, þetta ætti nú ekki að standa í vegin. Það mun vist flestum konum er reynt hafa, ólikt betra og drýgra að búa til skyr úr sauðamjólk en kúamjólk.

Eg er stórpakklát herra Torfa í Ólafsdal fyrir hans mörgu og góðu bendingar um fráfærur, og konur ættu að lesa rækilega hans ritgerðir og athuga vel hvað hann segir þar um.

Nú eru farnir að heyrast raddir úr ýmsum áttum að margir sjúkdómar séu nú einmitt að koma í ljós, er stafi frá vondu viðurværi og óhollri og ónotalegri fæðu.

Eg vil benda á þýdda ritgerð í Tímariti kaupfélaganna 1912. (Þjóðleg fæða). Fyrirlestur eftir norskan gerlafræðing, er telur súrinn sem einkar holla fæðu, og er það ekki svo lítið spursmál fyrir okkur þessa fátæku og fámennum þjóð að nota sem allra bezt það, sem við framleiðum í landinu sjálfu, en vilja síður rænast eftir afar dýrri vörur frá útlöndum og borda hana svo astur í staðinn.

Það er min fóst sannfæring að okkur myndi líða miklu betur ef við færðum frá og borduðum mjólkina og skyrið í stað grautanna og þá um leið að fækka að stórum mun lélegustu kúnum og eins hrossunum er nú eru orðin altof mörg í flestum sveitum.

Athugum þetta alt nákvæmlega og breytum þá til, ef betur sýnist.

G. E.

Úr bænum.

Samsæti heldu ýmsar konur bæjarins skáldkonunni Ólöfu Sigurðardóttur frá Hlöðum í Eyjafjarðarsýslu þ. 8. júní. Voru það um 40 konur og skemtu þær sér hið bezta. Frk. Laufey Valdímarsdóttir hélt aðalræðuna fyrir heiðursgestinum. Á eftir henni sungu allir veizlugestirnir standandi mjög snoturt kvæði eftir frk. Ingibjörgu

Benediktsdóttur, fyrir minni heiðursgestsins, sem er prentað á öðrum stað hjer i blaðinu. Ýmsar fleiri konur héldu ræður, þar á meðal frú Theódóra Thoroddson, sem talaði mjög skemtilega, fyrir íslenska alþýðukveðskapnum sér í lagi ferskeytlum, sem væru svo handhægar, að hafa á hraðbergi, og samgrónar eðli og hugsunarhætti Íslendinga, sem fjölda margir væru hagyrðingar.

Um kvöldið kl. 1, fylgdu allir veizluggestirnir heiðursgestinum heim þangað, sem hún bjó, meðan hún dvaldi í bænum. Kvaddi hún þær þá með stöku þessari, sem hún hafði ort á leiðinni:

»Seinna löngu eg feng minn finn — feng má engum tína.

Ljós og söng þið senduð inn í sálarlöngun mína.«

Ræða frk. Laufeyjar.

Háttvirta samkoma!

Við höfum öll hlegið að kerlingunni, sem ætlaði að bera sólskinið inn í bæinn, í svuntu sinni, af því hún hafði ekki vit á því, að það þyrsti að búa til glugga. En stundum nægja gluggarnir ekki, þegar dimmt er úti fyrir, þá vantar okkur einhvern til þess að bera ljós inn í bæinn — þó ekki væri nema litil týra.

Eru ekki hugir mannanna oftsinnis eins og lokaðir, gluggalausir klefar — við köllum hver til annars í myrkrinu — eins og myrkfælin börn sitjum við alein með angist í hjartanu og hlustum estir lífsmarki frá hinum klefanum, og í hvert sinn, sem við heyrum eitthvað, glaðnar yfir okkur.

En mest glaðnar yfir okkur, ef við sjáum ljós. Það eru andans menn — skáld og listamenn, sem oftast bregða birtu yfir okkar eigin huga, svo óljósu draumarnir, sem búa þar inni, verða að björtum og skínandi myndum.

Við erum komnar hingað í kvöld til þess að fagna einum af þessum ljósberum, einni af fyrstu skáldkonunum okkar.

Það er ekki mikið að vöxtunum, sem

eftir hana liggar, en gildi bóka verður ekki metið eftir blaðsíðutali, heldur eftir hugsanaþroska þeim, sem kemur fram í þeim og liggar á *bak við það*, sem sagt er.

Það er *kona*, sem hefir skrifsað þessi kvæði, þess vegna skiljum við þau svo vel. Okkar eigin hugsanir, sem vakað hafa fyrir okkur eins og fjarlægur ómur, án þess að við heyrðum ordaskil, hafa orðið að *kvæðum* hjá henni. Hvað lesum við út úr þessum ljóðum? Svar á þeirri spurningu, sem liggar öllum mönnum þyngst á hjarta: hvernig við eignum að ná í gæfusólskinið. Það hefir verið þrónt um þessa konu, einvera, kuldi og veikindi hafa þjakað henni. Það er ekki surða þótt hún hafi sagt:

»Andann svangan eg sit og kúga,
sólargangurinn innra lækkar.

Hvað mig langar að fljúga, fljúga,
fljúga þangað, sem hugsjón stækkar.«

En lífið hefir kent henni að við þurum ekki að leita langt eftir segurð og hamingju — *segurðarheimurinn býr i okkur sjálfum*. Það er okkur í sjálfsvald sett að opna fangelsin gluggalausu, sem hugur okkar er innibyrgður í, þegar við grúfum yfir hörmum okkar og áhyggjum — öll saela felst í því að gleyma sjálfum sjer. — þá hrökkva upp dyrnar, sem loka okkur inni og heimurinn blasir við okkur, skínandi, sólbjartur, og óendanlega viður. Og alt sem lífir talar til okkar sínu máli, ef við viljum hlusta eftir því.

Eg sagði áður að það væri ekki mikið að vöxtunum, sem lægi eftir Ólöfu Sigurðardóttur. En alt ber það vott um óvenjulega einarða og þroskaða konusál. Hún hefur sjálf náð því sem hún lýsir í þessari visu:

Gott er að vera fleyg og fær,
frjáls í hverju spori,
sinnið verður sumarblær
sálin full af vori.

Það er svo sjaldan hægt að þakka brautryðjendnm, á meðan þeir lífa — okkur þykir svo vænt um að okkur gafst fari að því að þakka Ólöfu frá Hlöðum fyrir kvæð.

in hennar. Við metum hana því meira af því að við sjáum að það á við hana sjálfa sem hún segir um vin sinn láttinn:

— »þjer mátti hver vera maður jafn í metorða-alríkinu — —«

Við vonum að konurnar verði til þess að kenna mannkyninu að menn hækka ekki sjálfir þó þeir traðki öðrum. — Lífið er svo margbreytilegt, að það er þörf á kröflum okkar allra, og erfitt að dæma um það, hver sé mestur. Er hægt að fá fallegri estirmæli, en þessa visu Ólafar, sem mjer finst að gæti verið um hana sjálfa:

»Þin spor sjást ei stór en hvert spor er hreint þú spark hvergi estir þig lætur, en gekst svo varfær þinn veg og beint, að vegna þín enginn grætur.«

Ólaf Sigurðardóttir lengi lífi!

Úr norðurátt oss bárust hörpuhljómar með hlýjum, létlum, undurhreinum blæ; frá auðn og kyrð þeir komu — þessir ómar þars kona sat í litlum sveitabæ.

Við fógnum þér, sem hefir stilt þá strengi, svo sterkt sem veikt, þar lék þín haga mund; já, hreimar þínir hafa töfrah lengi — þeir hafa leitt oss saman þessa stund.

I kvöld við vildum öðrum önnum gleyma og allar gleðjast við þau strengjahljóð. Við eignum litlu kverin hjá oss heima, í huga geymum mörg þín beztu ljóð: þau sumarblóm, sem yl og yndi færa, sem anga ljúft við sólbros mild og hlý, og blika döggvnuð likt og lindin tæra, þar lífssins þrár og draumar speglast í.

Við skiljum þig! En fæstar fengið hafa þó færri geisla' að vöggustokknum inn. Við skiljum: Það er kvöld að kyrkja' og grafa í kalinn jarðveg andans gróður sinn. Við skiljum, hvernig húm og þrautir þjaka, við þekkjam margar likan skapadóm. En hitt er gátan, hvernig í þeim klaka úr klungur-urð lá sprottið svona blóm.

Með göfgi' á svip og gleðibragð um hvarma í gliti slikra blóma situr þú, svo ern og hress í astansólarbjarma,

og aldrei söngstu fegri ljóð en nú!

Við yzta sjónhring sér þú blysin loga, sem sigrað gátu skugga, tár og þraut, svo nú sézt hvergi nótt á himinboga — og nú er líf þitt orðið sigurbraut.

I. B.

Annað norræna kyennaþingið.

Á öðrum stað hér í blaðinu hefir frú Björg Blöndal gefið Kvenréttindafélaginu, sem hafði fengið hana til að mæta fyrir sig á fundinum, skýrslu um hann. Hér skal því að eins getið hins helsta, sem þar er ekki tekið fram.

Fundurinn var haldinn í stóra salnum í Oddfelagahöllinni og hófst kl. 9 árd. p. 10. júní. Var salurinn troðfullur, og voru áheyrendurnir mestmegin konur.

Var fyrst sunginn hátiðasöngur estir frú Gyrithe Lemehe, en lagið var búið til af frú Teklu Griebel Wandall.

Inngangsraðuna hélt formaður sélagsins: »Dansk Kvinda-Samsfund«, sem stóð fyrir fundinum, stiftamannssekkja frú Astrid Stampe Feddersen. Talaði hún um þann ófrið, sem fyr á óldum hefði verið milli hinna norrænu þjóða, og um þær fríðarumleitanir, sem á síðari árum hefðu hvervetna í heiminum, gert vart við sig, og orðið æ háværari og ákveðnari. Hún kvaðst fagna því, að hinar norrænu þjóðir tækju nú saman höndum, til þess í einlægni að sækja þenna fund.

Prófessor Viggo Bentzon, formaður í norrænu Hjónabands-löggjafarnefndinni tók síðan til málss í langri ræðu um þetta mál. Kvenlögfraðingar frá Svíþjóð, Noregi og Danmörku, gerðu síðan grein fyrir þeim göllum, sem konum þættu sérstaklega þursa, að bæta úr með þessum lögum, og hvernig þær umbætur æltu að verða.

Síðast talaði prófessor Bentzon, og lauk mál sinu á þessa leið:

»Kvenlögfraðingar Norðurlanda hafa í dag talad að af mikilli þekkingu um mjög erfið lögfræðileg viðfangsefni, og við karlmenn, sem erum lögfræðingar, viljum segnir vera í samvinnu við þær. Fundurinn í dag hefir styrkt mig í þeirri trú, að samvinnan gangi vel.«

Aðal atriðin, sem rædd voru og fundið var að, voru réttarsarsleg staða giftra kvenna, og hvernig ósanngjörn lög legðu eiginmanninum alt valdið í hendur á sameiginlegri eign hjónanna, án þess að hann beri nokkra ábyrgð á meðferð sinni á henni, gagnvart konu sinni. Annað

atriðið var persónulegt samband milli foreldra og barna. Þar talaði hæstaréttarlögmaður Elisa Sem frá Noregi. Lagði hún sérstaka áherslu á hinn mikla mismun á sambandi foreldranna við skilgetin og óskilgetin börn sin. Yfir skilgetna barninu hefði faðirinn nær því alt foreldravalðið, en við óskilgetna barnið sitt hefði hann hvorki skyldur, né nokkurt foreldravalð.

Hún mintist einnig á spurninguna um það, hvort óskilgetin börn ættu að hafa rétt til að bera ættarnafn föðursins eins og skilgetin börn og hvernig þá fari um þau börn, sem ekki fengju neitt viðurkent faðerni, og yrðu þannig eins og nokkurskonar aðhrak í mannfélaginu, enn þá ver sett, en þau væru nú.

Frú Frigga Carlberg frá Gautaborg, sendi skrifáða ræðu sina um þetta efni, sem lesin var upp. Þar gerði hún grein fyrir þessu foreldravalði föðursins yfir börnunum frá elstu timum, frá því að karlmaðurinn hafði óbundið einveldi eins yfir börnum sinum og konu, og óðrum eignum. Í Sviþjóð hefði ekki verið bannad að bera út börn fyr en á 12. öld, og föðurvalðið sé enn þá svo mikil í Sviþjóð, að t. d. glæpamenn, sem hefir verið hegnt, hafi alt valdið yfir börnum sinum, og þótt móðirin vinni fyrir heimilinu, þá hafi hann þá jaðt sem áður alt valdið yfir því að lögum. Og þótt faðirinn hafi hér því engar skyldur við óskilgetin börn sin, þá hafi hann þó að lögum erfðarétt eftir það; föðurfrændur óskilgetins barns geti erft það lika að lögum. Hún sannaði hvernig það væru lögum sem stuðluðu að ungbarnamordum í stórum hlutföllum við eðlilegan barnadauða, og bað lögjafana að minnast þess, þegar þeir tóluðu um fækkandi barnaþæðingar.

Mikið af umræðunum var um erfðarétt óskilgetinna barna, eftir föðurinn, (og föðurfrændur) og rétt til að kallast nafni föður sins. Því var meðal annars haldið fram, að eðlilegra væri, að faðirinn væri skyldur til að gefa óskilgetnu barni sínu ættarnafn sitt, en að móðurfaðir þess væri skyldur til þess. Og fyrst að lögþækurnar sýknuðu karlmanninn frá óllum lagalegum afleiðingum og ábyrgðum af föður-skyldum óskilgetinna barna sinna, og skrifuðu lögum o. venjan, sýknuðu hann, af allri vansæmd í því tilliti, þá yrði það eðlilegt að síðgæðilögumálið yrði ólikt fyrir karla og konur, og þetta hefði aðstur margskonar afleiðingar, sem kæmu niður á saklausu börnunum.

Klukkan 7 siðdegis, var svo haldinn tuudur í Grundtvigshúsi. Fundarefnid var kosningaréttur kvenna. Húsið var troðlult. Þar var ger grein fyrir kosningarréttarmálinu í hverju af þessum 5 Norðurlöndum. Í Finnlandi og Noregi hafa konur þegar fengið full pólitisk

réttindi. Árangurinn af því virðist hafa orðið góður. Engin bylting, hvorki í stjórnmálum eða óðrum þjóðfélagsmálum, heldur góð félagsleg samvinna milli beggja kynjanna.

Fyrir Danmörku talaði próf. H. Hößding, og hélt að vanda með því, að sjálfsagt væri að konur fengju þessi réttindi, enda stæðu þau nú fyrir dyrum í Danmörku, og yrðu eflaust að lögum, ef ekki í sumar, þá á næstu missirum.

Þá talaði frú Ezaline Boheman frá Sviþjóð, og bar fram heilhugar hamingjuóskir sánskra kvenna, til danskra kvenna, með því að þær væru komnar svo nærrí þessu langþráða takmarki. Hún kvartaði yfir því, að í Sviþjóð mundi enn langur vegur eftir, þangað til konur kæmust svo langt, og tók fram hversu stjórnmálahorfurnar þar og hin ábyrgðarlausu áhrif þeirra, væru hættulegar.

Þá talaði frú Björg Blöndal og talaði um kvenréttindamálið á Íslandi, eins og því væri nú komið. Konur hefðu þar aðgang að óllum embættum landsins. Þar væri eiginlega engin móttæða gegn því að konur fengi pólitisk réttindi. Nú lægi fyrir frumvarp sem veitti konum þau. En samkvæmt því, fengju aðeins 40 ára konur kosningarrétt fyrsta árið, næsta ár þær, sem væru 39 ára, og svo áfram niður á við, þangað til allar konur hefðu fengið kosningarrétt þegar þær væru 25 ára. Að þessu frumvarpi var mjög hlegið, en ræðukonan hélt að það mundi ekki verða að lögum, en íslenskar konur mundu þó bráðlega fá kosningarrétt.

Á eftir ræðunum frá hverju landi, var sunginn þjóðsöngur þess lands.

Annan fundardaginn, 11. júni var rætt aðallega um barnalöggjöfina. Talaði þar fyrst sánska konan Anna Lindhagen. Taldi hún óll börn eiga sömu eðlilegar réttindakröfur: 1. rétt til að lifa, 2. að fá fræðslu, 3. að fá verndun, þótt það yrði hjá óviðkomandi fólk, 4. að vera verndad fyrir foreldrum, sem ekki væru góðir, 5. að vera ekki ofbodið eða misbrúkað til vinnu. Barnalöggjöfin í Danmörku væri miklu betri en í Sviþjóð, og hin dönsku »Værgerað« væru miklu betri en sánsku »Barnavårdsnámndar«. »Værgerað«-in hefðu meira vald og gætu því komið meiri og betri framkvæmdum í kring. Auk þess vernduðu lögum gíftar mæður betur.

Frú Björg Blöndal gaf ýmsar góðar upplýsingar frá Íslandi í þessu efni. Sagði að þar væru engar verksmiðjur, sem notuðu börn til vinnu. Þar pektust eigi barnaglæpir, og þar hefði aðeins komið fyrir eill barnsmord, í manna minnum. Þar væru venjulega óskilgetin börn kend við fædur sína, sem hefði þær afleiðingar að giftir menn tækju sjaldan framhjá.

Í umræðunum var það tekið skýrt fram, að nauðsynlegt væri að eitthvert sérstakt framkvæmdarvald hefði öll pessi mál til meðferðar. Mjög liklegt að stofnun, lík hinum dönsku »Vergeraad«-um gæti orðið fullnægjandi, ef hún fengi aukið vald i sínar hendur. Pegar ríkin tækju að sér uppeldis umsjón barnanna, þá yrði það einnig að sjá um, að gáluðum börnum væri ekki haldið niðri, heldur fengju þau að njóta hæfileika sinna. En petta mál væri fléttad saman við bindindismálið, vinnuleysismálið, málid um hjálp handa fátækum mæðrum, og i einu orði sagt, gæti ekki orðið greitt úr því öðruvísni en samhlíða með framsórum verkmannaflokksins, bæði i esnalegu- og menningarlegu tilliti.

Síðari fundurinn um daginn, var um sérstök lög eða bannlög fyrir konur, að vinna næturvinnu, og ýmsar aðrar undantekningar og útilokanir frá sérstökum vinnugreinum, sem þær hefðu áður haft. Umræðurnar hóf frú Julia Arenholt, umsjónarmaður dönsku stjórnarinnar við allar þær verksmiðjur, sem konur og börn vinna í. Hún hefir mikla reynslu i pessu málí, enda sýndi hún fram á, hversu sérstök löggið fyrir konur í pessum efnunum væri skaðleg fyrir þær, bæði efnalega, og eins fyrir heimili þeirra. Auðvitað væri gott, ef engrar næturvinnu þyrfti með. En meðan hún væri notuð, þá mistu konur af bezt-launuðu atvinnunni, þegar þeim væri fyrirboðin sú vinna, sem bezt borgaði sig, t. d. við prentun, bakarastörf o. s. frv., það leiddi astur til þess, að þær yrðu að vera lengritima frá heimilum sinum, til að innvinna sér jafnmikið, eða taka illa launaða vinnu heim til sín. Yfirleitt yrði árangurinn sá, að þær yrðu að vinna miklu verri og ver borgaða vinnu, sem enginn hefði opinbert estirlit með.

Frk. Ida Johannsen frá Svíþjóð, kvað það vera bæði sína og annara persónulega reynslu, að með pessum næturvinnubannlögum fyrir konur, þá hefðu mörg hundruð kvenna þar í landi mist vel borgaða vinnu, sem seljarar í prentsmiðjum. Danskar konur voru svo heppnar, með fjölmörgum mótmælum hvervetna frá dönskum konum að geta hindrað, að Fólkssþingið sampykki slik bannlög. Sænskar konur mótmæltu líka, en það hafði engin áhrif. Löginn komust samt á. Í Finnlandi og Noregi, þar sem konur hafa kosningarrétt, hafa mótmæli kvenna dugað, og pessi bannlög gegn næturvinnu kvenna ekki gengið í gegnum þingin.

(— Við konur hér á Íslandi, þar sem fáar eða engar slikein verksmiðjur eru, verðum vel að gæta að því, að jafnóðum og einhverjar atvinnugreinar opnast konum, bæði við verksmiðjur, ef þær komast á, og fleira, þá verði konur ekki útilokaðar frá bezt-launuðu atvinnu-

greinunum, eða á annan hátt bolað burt frá vinnumarkaðinum og allri sæmilega launaðri vinnu. Verkakonur verða sjálfar að hafa augun opin, fyrir þeim háska, sem af því stafar, og halda allar saman í krófum sinum. —)

Ýmsar veislur voru gestunum haldnar. Þar á meðal glaðningur í ráðhúsinu, sem bæjarstjórn Kaupmannahafnar hafði boðið öllum fulltrúunum til. Jensen borgarstjóri bauð gestina velkomna og hvert af hinum 5 löndum pakkad í astur, fyrir munneinhvers af fulltrúunum. Síðasta veislun var haldin á sumarhótelinu »Marienlyst« út við Eyrarsundið. Pangad voru fulltrúarnir fluttir í bisfreidum 12. júní, því þar skyldi haldinn síðasti fundurinn um áframhaldandi samvinnu milli allra pessara 5 norrænu landa. Fyrst gæddu fulltrúarnir sér á morgunmat, sem þeim var fyrirbúinn þar, og svo var fundurinn á eftir. En niðurstaðan varð sú, að félög varð ekki myndað að svo stöddu, en skyldi biða frekari undirbúnings, undir stjórn »Dansk Kvindesamfunds«, og ræðast að likindum til fulls, vorið 1915, á undan eða eftir alþjóðaþinginu í Berlin. —

(Eftir Rösträtt för Kvinnor).

Ferðapistlar.

II.

Mikið af leiðinni milli Wienar og Dresden er mjög skemtilegt. Meðfram Saxelfunni er landslagið mjög fagurt. Þar uppfrá liggur hin »Saxneska Sviss«, orðlögð fyrir náttúrusegurð sína og heilnæmt loftslag, enda notar fjöldi manna sér af því og ferðast þangað upp í sveitirnar sér til heilsubótar á sumrin.

Saxelfan er á pessu svæði ekki stórfengleg. Hún liggur þar viða í lægð og brekkur ofan að henni. Eflaust er hún þar djúp og vatnsmikil, þótt ekki sé hún breið.

Mjög virtist okkur skifta um útlit, viðmót og svip fólks, þegar kom inn á Þýskaland. Járnbautarþjónarnir, sem bæði suður í Austurriki og Ungverjalandi, og líka hér á Norðurlöndum eru oft svo viðmótsgöðir og liprir, voru með þessari þýsku járnbraut, viða að sjá styrðir og hrottalegir. Mjög auðséður hermannabragur á framkomu þeirra. Auðvitað eru undantekningar frá allri reglu. En svona virtist mér það yfirleitt.

Gaman var að taka eftir fólkiau sem varð okkur samferða. Og mjög ólikar virtust mér þýsku konurnar ungverskum

og austurískum konum, sem voru að sjá fremur smávaxnar, dökkhærðar, með finan fölan litarhátt, grannvaxnar fremur, en þó þéttvaxnar, mjög fjörlegar og sérlega smekklega klæddar. Þýskar konur virtust mér vera fremur stórar og feitar mjög, miklu ljósari á hár, og þungbúnari, ekki eins glaðlegar og fjörlegar, og ekki nær því jafn skrautklæddar. Auðvitað var þetta litið að marka af því við dvöldum svo stutt í þýskum borgum, einkum Berlin, sem er þeirra mesta tískuborg, og sjálf höfuðborgin í öllu þýska ríkinu.

Í Dresden dvöldum við sólarhring. Æðalerindið var að skoða málverkasafnið. Það er í ákaslega stórra og fallegrri byggingu rétt við Elben, með útsjón upp á haðirnar þar í kring, og ganga rafmagnssporvagnar þangað uppefistir. Ær þaðan hin fegursta útsjón yfir borgina, enda er Dresden viðfræg fyrir fagurt landslag og legu. Skiftir Elben henni í two hluta, sem eru tengdir saman með mörgum brúum.

Við komum inn í málverkasafnið kl. $9\frac{1}{2}$ um morguninn og vorum þar til kl. 3 síðd. Ær þar mikill fjöldi af sölum og smærri herbergjum, fullir af listaverkum eftir flestalla frægstu listamenn heimsins. Má þar sjá frummyndir að fjölmörgum oliuprentuðum veggmyndum og bréfkortum, sem seld eru um allan heim. T. d. margar Krists- og Mariu-myndirnar.

Í fyrsta sinni sem menn ganga í gegn um slík söfn, er naumast unt að átta sig á þeim. Og svo eru mörg af listaverkum þessum hvort öðru meistaralegra. Og hver meistarinn hefir sín sérstöku einkenni og ágæti. T. d. Rembrandt sína meistaralegu skugga og ljós, Rubens sína riku fógru liti, o. s. frv. Svo litt mögulegt er fyrir ókunnuga að taka eitt þeirra fram yfir annað.

Eitt af þeim málverkum sem ég tók sérstaklega eftir, var myndin af Kristi: »Gefið keisaranum hvað keisarans er«, eftir Tiziano Vecello, (f. 1417—1576) Útlit og svipur Krists, sem er þar svo óviðjafnanlegur, sýnir að hann les hugsanir Farsseanna ofan í kjöll og svarar þeim eftir því. Önnur óviðjafnanleg Krists mynd, sem margir hafa séð oliuprentanir af, er þar lika. Hún er eftir Heinrich Hoffmann. »Kristur í musterinu: »Hver sem er hreinn kasti fyrsta steininum«, frægt listaverk.

En það yrði oflangt mál að fara að telja upp, þótt ekki væri nema einstöku

myndir af öllum þeim listaverkum, sem barna eru saman komin, og til lítils gagns fyrir þá, sem ekkert þekkja til þeirra. Menn ganga í gegn um hvern salinn eftir annan og hvert smáherbergið eftir annað, allstaðar finna menn eitthvað það, sem menn sérstaklega staldra við og dást að og sem sérstaklega vekur eftirtektina. En altaf er haldið áfram. Loks komum við inn úr síðasta salnum. Þar koma dyr til hægri handar og liggja upp að þeim þrjú þrep. Við göngum þau upp og inn úr dyrunum. Fyrir okkur verður herbergi, klætt innan með vinrauðu silkidamaski. Við fremri endann í herberginu eru bekkir. Þar situr margt fólk steinþegjandi og horfir inn í herbergið. Þar, fyrir miðjum vegg, stendur ein stór mynd í ramma á fótnum, á gólfinu. Hún tekur yfir $\frac{2}{3}$ af breidd herbergisins, og er samsvarandi á hæð. Það er hin »Sixtenska Madonna« Rafaels.

Menn segja að þessi fræga mynd hafi fundist í klaustri einu. Meistarinn hafi gert hana handa því. Þaðan var hún svo flutt, úr fámenninu og gleymskunni og sett í drottninggarsætið í þessu heimsfræga listaverkasafni. En svo mikla lotningu bera menn fyrir þessu meistaraverki listarinnar, að ekkert annað listaverk telst vera þess vert að vera þar inni. Þetta eina herbergi er skrýtt í silki til þess að vera verðugur bústaður handa því, og enginn áhorfandi dirfist að mæla orð frá munni þar inni.

Auðvitað stafar þessi lotning að likindum nokkuð frá því, að myndin er skópuð og geymd í katólsku landi. En ennþá þykir hún sem listaverk, óviðjafnanleg, og það kemur mörgum Mótmælanda til að beygja kné fyrir henni, í huga sínum að minsta kosti.

Viða í safninu voru bæði karlar og konur að »kopiera« ýmsar myndir. Einn maður var einmilt að enda við að »kopiera« »Sixtensku Madonnuna«. Eg er ekki listadómar, en mér sýndist hún vera afbragðs vel gerð, þótt dálítil munur virtist á litunum, sem líklegt var, þar sem að hann varð að nota nýja liti til að eftirgera gamla.